

ΜΑΝΔΡΟΥΚΑΣ ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ/Μέλος Δ.Σ. ΣΑΤΕ (εκπρ. των τάξεων Α1 έως 2^η)

Γραφείο Παρακολούθησης Διαγωνιστικών Διαδικασιών

Θεσσαλονίκη, 28/06/2018

ΠΡΟΣ

ΠΡΟΕΔΡΟ & Μέλη Δ.Σ. ΣΑΤΕ

ΘΕΜΑ: «Ο Κανονισμός Περιγραφικών Τιμολογίων Εργασιών εφαρμόζεται υποχρεωτικά στις δημόσιες συμβάσεις έργων του Ν. 4412/2016 »

Κύριε Πρόεδρε και αγαπητοί συνάδελφοι

Δεκατέσσερα και πλέον χρόνια έχουν περάσει από την αρχική Έγκριση των ενιαίων τιμολογίων εργασιών στις κατηγορίες των έργων Οδοποιίας, Υδραυλικών, Λιμενικών και Πρασίνου, με απόφαση του τότε Υπουργού ΠΕ.ΧΩ.Δ.Ε., με υποχρεωτική εφαρμογή στις δημοπρατήσεις των έργων, από όλους τους φορείς που κατασκευάζουν δημόσια έργα.

ΕΓΚΥΚΛΙΟΣ 25/22.10.2004 του υπουργού Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημοσίων Έργων Γεώργιου Σουφλιά, Άρ. πρωτ.: Δ17α/04/103/ΦΝ437, με Θέμα: «Έγκριση ενιαίων τιμολογίων εργασιών στις κατηγορίες των έργων Οδοποιίας, Υδραυλικών, Λιμενικών και Πρασίνου»

«...1. Σας γνωρίζουμε ότι δημοσιεύτηκε στην Εφημερίδα της Κυβέρνησης (ΦΕΚ 1556 Β'/18.10.04) η αριθμ.Δ17α/01/93/ΦΝ437/1.10.04 απόφαση Υπουργού ΠΕΧΩΔΕ με την οποία εγκρίθηκαν τα ενιαία τιμολόγια στις κατηγορίες των έργων Οδοποιίας, Υδραυλικών, Λιμενικών και Πρασίνου, σύμφωνα με το άρθρο 8 του ν. 3263/ 2004 ΦΕΚ.

Τα τιμολόγια αυτά θα χρησιμοποιούνται πλέον υποχρεωτικά για τις δημοπρατήσεις των έργων, από όλους τους φορείς που κατασκευάζουν δημόσια έργα και ισχύουν ανεξάρτητα του μεγέθους του έργου (προϋπολογισμού εργασιών) για τις κατηγορίες των παραπάνω έργων....»

Η υποχρεωτική εφαρμογή των ενιαίων τιμολογίων στις δημοπρατήσεις των έργων, από όλους τους φορείς που κατασκευάζουν δημόσια έργα, ισχύει με Απόφαση στο ΦΕΚ 1746 Β /2017 του Υπουργείου Υποδομών και Μεταφορών,

ΦΕΚ (1746 Β) 19.05.2017 του Υπουργείου Υποδομών & Μεταφορών, Άρ. ΔΝΣγ/οικ. 35577/ΦΝ466 με Θέμα: « Κανονισμός Περιγραφικών Τιμολογίων Εργασιών για δημόσιες συμβάσεις έργων»

« Άρθρο 1 Αντικείμενο – Πεδίο εφαρμογής

1. Οι διατάξεις της απόφασης αυτής αφορούν τον κανονισμό Περιγραφικών Τιμολογίων Εργασιών για τις εξής κατηγορίες έργων:

1. Έργων Οδοποιίας
2. Υδραυλικών Έργων
3. Λιμενικών Έργων
4. Οικοδομικών Έργων
5. Έργων Πρασίνου
6. Ηλεκτρομηχανολογικών Εργασιών (Οδοποιίας Υδραυλικών και Λιμενικών Έργων)

2. Ο ανωτέρω Κανονισμός Περιγραφικών Τιμολογίων Εργασιών εφαρμόζεται υποχρεωτικά στις δημόσιες συμβάσεις έργων του Ν. 4412/2016 για τον υπολογισμό της εκτιμώμενης αξίας σύμβασης έργου, όπως καθορίζεται στο άρθρο 6 του Ν. 4412/2016 και κατά τη σύνταξη των προϋπολογισμών δημοσίων έργων όπως προσδιορίζεται στις περιπτώσεις (στ), (θ) και (ι) της παρ. 7 του άρθρου 53.....».

Με αφορμή την αναφορά του εκπροσώπου της ΕΚΤΩΡ ΤΕΧΝΙΚΗΣ Α.Ε. και πρώην Γ.Γ. του Δ.Σ. κ. Χρήστου Καλογερόπουλου στην Διακήρυξη του ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΥ ΕΘΝΙΚΗΣ ΑΜΥΝΑΣ / ΓΕΝΙΚΟ ΕΠΙΤΕΛΕΙΟ ΣΤΡΑΤΟΥ / 1η ΣΤΡΑΤΙΑ / ΕΥ-ΟΗΘ για τον διαγωνισμό του έργου : "ΚΑΤΑΣΚΕΥΗ ΚΤΗΡΙΟΥ ΕΣΤΙΑΤΟΡΙΟΥ - ΜΑΓΕΙΡΕΙΩΝ 600 ΑΤΟΜΩΝ ΣΤΗ ΣΜΥ ΣΤΟ ΣΤΡΔΟ «ΥΠΤΓΟΥ ΚΑΒΡΑΚΟΥ ΧΡΗΣΤΟΥ»" διαπιστώνουμε ότι κατακρεουργήθηκε ο προϋπολογισμός του παραπάνου έργου αφού στο τεύχος Τιμολόγιο- Προϋπολογισμός παρατηρείται ότι τιμές εργασιών, παρουσιάζουν αποκλίσεις με μείωση των τιμών αυτών των υποχρεωτικών ενιαίων τιμολογίων αυθαίρετα, με αποτέλεσμα ο προϋπολογισμός να υποβιβάζεται κατά πολύ.

Το Τιμολόγιο- Προϋπολογισμός της υπηρεσίας είναι δεσμευτικό για τον ανάδοχο και για τον κύριο του έργου, έστω και αν είναι εσφαλμένο.

Επομένως ο ανάδοχος μετά τη σύναψη της σύμβασης δεν δικαιούται να ζητήσει τη σύνταξη νέων τιμών μονάδος προς διόρθωση των εσφαλμένων, τις οποίες αποδέχτηκε με την προσφορά του, διότι αυτό προσκρούει στις αρχές της διαφάνειας και της ίσης μεταχείρισης των διαγωνιζομένων.

Σε κάθε περίπτωση όμως, αν οι τιμές μονάδος που εφαρμόζει η υπηρεσία για την σύνταξη του προϋπολογισμού του έργου δεν είναι αυτές των υποχρεωτικών ενιαίων τιμολογίων, αλλά μικρότερες αυτών, τότε πρόκειται για παρανομία της δημοπρατούσας αρχής, η οποία κατ' αρχήν γεννά αξιώσεις αποζημίωσης στην ανάδοχο εργοληπτική επιχείρηση εφόσον , βεβαίως, προσφύγει δικαστικώς και εναπόκειται στο δικαστήριο να κρίνει το ακριβές ύψος της αποζημίωσης.

Σύμφωνα με παλαιότερη Γνωμάτευση του νομικού μας συμβούλου Σταμάτη Σταμόπουλου, **ΓΝΩΜΑΤΕΥΣΗ Σταμάτη Σ. Σταμόπουλου Νομικού Συμβούλου ΣΑΤΕ Αθήνα, 31.05.2006 με Θέμα: «Συμβατική δέσμευση αναδόχου από συμβατικές τιμές κατώτερες των νομίμων»**

«...3. Η αδυναμία τροποποίησης του συμβατικού περιεχομένου δεν συνεπάγεται αναγκάως τη στέρση της δυνατότητας από τον ανάδοχο να επιδιώξει την εφαρμογή των τιμών των υποχρεωτικών τιμολογίων του ΥΠΕΧΩΔΕ. Ο ανάδοχος θα μπορούσε κατ' αρχήν να διεκδικήσει αποζημίωση από τον κύριο του έργου για τη ζημία που υφίσταται λόγω των μη νόμιμων χαμηλότερων τιμών, στηριζόμενος στις διατάξεις περί προσυμβατικής ευθύνης των άρθρων 197 και 198 Α.Κ. Η ευθύνη του κυρίου του έργου συνίσταται στην εξ υπαιτιότητός του αναγραφή στο τιμολόγιο μελέτης της υπηρεσίας εσφαλμένων τιμών μονάδος, γεγονός που αιτιωδώς προκάλεσε ζημία στον ανάδοχο, εφόσον ο τελευταίος είναι υποχρεωμένος να εκτελέσει το έργο με την προσφορά που κατάρτισε βάσει των εσφαλμένων τιμών της υπηρεσίας.

Βεβαίως, κατά κανόνα στις περιπτώσεις αυτές ανακύπτει ζήτημα συντρέχοντος πταίσματος του αναδόχου, εφόσον κάθε εργολάβος πριν την κατάρτιση μιας εργολαβικής σύμβασης οφείλει να ελέγχει το περιεχόμενο των συμβατικών τευχών και να επιφυλάσσεται ως προς τη νομιμότητά τους στις περιπτώσεις που το περιεχόμενο αυτό δεν είναι σύννομο, ωστόσο η γενική αυτή υποχρέωση του εργολάβου αποδυναμώνεται σημαντικά στις περιπτώσεις διαγωνισμών δημοσίων έργων, διότι το συντομότατο χρονικό διάστημα που μεσολαβεί από την παραλαβή των τευχών της δημοπρασίας μέχρι και την υποβολή της προσφοράς είναι απολύτως ανεπαρκές

για τη διενέργεια, από πλευράς των διαγωνιζομένων, ενδεδειγμένου και αποτελεσματικού ελέγχου της νομιμότητας όλων των όρων των τευχών της δημοπρασίας.

Επομένως, κατά την άποψή μου, στην προκείμενη περίπτωση ο ανάδοχος θα ηδύνατο κατ' αρχήν να εναγάγει τον κύριο του έργου και να αξιώσει αποζημίωση, στηριζόμενος στις διατάξεις περί προσυμβατικής ευθύνης των άρθρων 197 και 198 Α.Κ., για τη ζημία που υφίσταται λόγω των μη νόμιμων χαμηλότερων τιμών που είχαν περιληφθεί στο τιμολόγιο μελέτης της υπηρεσίας.».

Όμως και μετά από δέκα τέσσερα χρόνια ο Κανονισμός Περιγραφικών Τιμολογίων Εργασιών δεν εφαρμόζεται υποχρεωτικά στις δημόσιες συμβάσεις έργων οι τιμές μονάδος δεν λαμβάνονται αυτούσιες στα ενιαία τιμολόγια αλλά μικρότερες αυτών κυρίως λόγω ελλειμματικών προϋπολογισμών των αναθετουσών αρχών, οπότε οδηγούμαστε στο συμπέρασμα της προσφυγής και της διεκδίκησης αποζημίωσης από τον κύριο του έργου για τη ζημία που υφίσταται ο Ανάδοχος λόγω των μη νόμιμων χαμηλότερων τιμών.

Το θέμα μας αφορά όλους και άμεσα,

Η πιθανότητα επιτυχίας μιας προσφυγής σύμφωνα με την παραπάνω Γνωμάτευση του νομικού Συμβούλου του ΣΑΤΕ είναι μεγάλη.

Αλλά ποιος θα πρέπει να διακινδυνεύσει την δαπάνη της διεκδίκησης αποζημίωσης από τον κύριο του έργου, ο ΣΑΤΕ ή κάθε μέλος χωριστά;

Σε κάθε περίπτωση:

Η αυθαίρετη μείωση των τιμών του τιμολογίου, αποτελεί παράβαση της υποχρεωτικής εφαρμογής των ενιαίων τιμολογίων και όπως καθορίζεται στο άρθρο 6 Ν. 4412/2016 και κατά τη σύνταξη των προϋπολογισμών δημοσίων έργων όπως προσδιορίζεται στις περιπτώσεις (στ), (θ) και (ι) της παρ. 7 του άρθρου 53, με αποτέλεσμα να οδηγεί σε ακύρωση του διαγωνισμού.

Με τιμή

ΜΑΝΔΡΟΥΚΑΣ ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ

ΜΕΛΟΣ Δ.Σ. ΣΑΤΕ